

Kommentar till Jarre Parkattis kommentar

Kaj Nyman

I sin kommentar till min lilla skrift *Byggd miljö som representation av sin användning* (Yhdyskuntasuunnittelu 2-3/2021) hänvisar Jarre Parkatti förtjänstfullt till vad som sagts om mina tidigare skrifter. Trots att Parkatti inte är arkitekt och därför inte känner sig vara initierad att bedöma min arkitekturfilosofi, visar han att han har förstått grundtanken. För arkitekter tycks det däremot med få undantag vara svårt att förstå (eller acceptera) min radikala attityd: *användningen* (fi. *käyttö*) som upplevd av arkitekturens brukare (alltså inte som 'funktion' definierad av arkitekterna) är själva grunden för arkitekturen som konst. Just i sin användning, som konst för sina brukare, har arkitekturen sitt stora kulturella värde.

Ingen kan förneka att arkitektur är annorlunda än all annan konst. Man kan besluta sig för att gå på en konstutställning eller lyssna till en konsert, eller man kan låta bli. Med arkitekturen är det inte så. Den är var och en omgiven av, dagligen och stundligen, njuter om arkitekturen är god, lider om den är dålig. Att arkitekturupplevelsen nästan alltid är omedvetet ändrar inte på saken. Arkitekterna bär ansvar för hur människorna trivs i sin vardag. Den byggda miljön, planerad av arkitekter, har en enastående inverkan på människors sätt att leva och därigenom på samhällets och hela den mänskliga kulturens utveckling. Kan man tänka sig ett mera fängslande yrke?

Varför nöjer sig arkitekterna då för det mesta med att bara göra ritningarna till det som någon (inte sällan en fastighetsspekulant) vill få byggt – också när det innebär att göra avkall på trivseln? Som jag ser det är det ytterst sällan som arkitekternas skapelser kan kallas konstverk – den "hårda estetiska kärna" som Parkatti uppfattat arkitekterna menar begripa sig på byts ut minst vart tionde år. Inte desto mindre kommer närapå genomgående det som till varje tid utgör "högklassig arkitektur" i första hand och brukarnas trivsel i andra hand, när arkitekterna i sitt dagliga arbete gör sina planeringsval.

Som Alberto Pérez-Gómez har visat, började arkitekturen få ekonomisk betydelse i Napoleons dagar. Efter andra världskriget har den i ständigt ökad utsträckning formats till ett av politikens mest centrala element – inga investeringar utan arkitektur. Arkitekterna innehar följaktligen en central position

i samhället. Denna riskeras om i deras planeringsarbete vanliga människors trivsel får komma i första hand – trivsel är inte politiskt relevant.

Begripligt, men också sorgligt.

Jag kan förstå att det för Parkatti inte låter lovande att, som jag gör gällande, arkitekterna kunde använda sin konstnärliga förmåga framför allt till att befordra trivseln. Svårare är för mig att förstå varför detta bland arkitekterna själva inte uppfattas som moraliskt förpliktande.